

Osnovi ekonomije

Uvod u mikroekonomiju

- Bavi se istraživanjem ponašanja *pojedinaca*, i to potrošača kao kupca i proizvođača kao prodavca.
- Rezultira formiranjem cena dobara.

Ekonomski resursi

1. Predmeti rada (sirovine, poluproizvodi)
2. Ljudski rad/radna snaga (radnici i njihova kvalifikacija)
3. Sredstva za rad/kapitalna ili investiciona dobra (mašine, alati, oprema)

Ekonomski resursi

Rad

- Aktivnost ljudi usmerena na stvaranje materijalnog dobra
- Obim proizvodnje ograničen količinom uloženog rada i kvalifikacionom strukturom radnika
- Ograničen dužinom radnog vremena, brojem radnih dana, stepenom trošenja energije radnika

Ekonomski resursi

Prirodni resursi

- Predstavljaju: resurse koji se mogu naći u/na zemlji (poljoprivreda, voda, biljni i životinjski svet); resurse koji su prirodni izvori energije (vetar, voda, goriva...)
- Ograničenost prirodnih resursa
- Načela racionalnog korišćenja resursa:
 - Načelo konzervacije
 - Načelo inovacije
 - Načelo supstitucije

Ekonomski resursi

Sredstva za rad

- Razvoj sredstava za rad zavisi od stepena razvoja nauke i tehnologije
- Tehnički progres – transfer savremene opreme iz naprednih u manje napredne delove i povećanje proizvodnje pri nepromenjenim ostalim uslovima

- Produktivnost rada – količina proizvedenih materijalnih dobara i količine uloženog rada
- Efikasnost sredstava za rad – odnos vrednosti ukupno utrošenih sredstava za rad i ostvarene proizvodnje
- Tehnička opremljenost rada – obim sredstava za proizvodnju po radniku

Čovekove potrebe

Ljudske potrebe su pokretači ekonomske aktivnosti

- NEOGRANIČENE?
- Fizičko-biološke potrebe (egzistencijalne potrebe koje vode ka podeli rada)
- Društveno stvorene potrebe (rezultat materijalne i kulturne evolucije)

Oblici ekonomske aktivnosti

- Proizvodnja – odnos između čoveka i prirode i osnovni oblik ekonomske aktivnosti
- Potrošnja – Neproizvodna (lična i javna potrošnja) i Proizvodna (trošenje predmeta rada i sredstava za stvaranje novog materijalnog dobra)

Oblici ekonomske aktivnosti

- Razmena – posredstvom tržišta uspostavlja se veza između proizvodnje i potrošnje i formiraju se cene
- Raspodela – ukupan dohodak ostvaren an tržištu rasporedlejuje na deo koji priroda vlasnicima faktora proizvodnje i deo koji pripada neproizvodnom stanovništvu

Roba i robna proizvodnja

- Roba je proizvod ljudskog rada koji je proizveden radi razmene na tržištu
- Da li je svaki predmet roba?

Roba

- Upotrebna vrednost – skup korisnih svojstava nekog proizvoda kojima se mogu zadovoljiti ljudske potrebe
- Prometna vrednost – sposobnost da neka roba bude razmenjena za neku drugu robu

Teorije vrednosti robe

- *Teorija radne vrednosti* – materijalizovani apstraktni ljudski rad; trošenje radne snage
- *Subjektivna marginalistička teorija* – roba se objašnjava u subjektivnim ocenama potrošača, koliko je svaki pojedinačni potrošač ocenjuje u skladu sa svojim preferencijama

Tržište i tržišni mehanizmi

Skup svih pojedinačnih odnosa razmene robe i novca na određenom prostoru i određenom vremenu.

Tržišta:

- Personalna dimenzija, broj prodavaca i kupaca
- Robna dimenzija-stepenu homogenost/heterogenost proizvoda
- Prostorna dimenzija
- Namena proizvoda
- Obim prometa
- Vremenska dimenzija
- Novčana dimenzija
- Institucionalna dimenzija
- Tehnička dimenzija

Činioci tržišta

- Na strani ponude: veličina ponude, koncentracija, centralizacija ponude, vrste dobara koje se nude, diferenciranost, standardizacija, centralizacija ponude...
- Na strani tražnje: broj kupaca, kupovna moć, sklonost potrošnji, socijalna, profesionalna i kulturna podela potrošača, raznolikost potreba...

Osnovne funkcije tržišta

1. Informativna funkcija tržišta – informisanje o cenama proizvoda i usluga
2. Alokativna funkcija tržišta – ukoliko dobra nisu tražena vrši se alokacija činioca proizvodnje
3. Selektivna funkcija tržišta – motiviše i nagrađuje uspešne i kažnjava i uklanja neproduktivne
4. Distributivna funkcija tržišta – formiranjem tržišnih cena vrši se primarna raspodela društvenog proizvoda